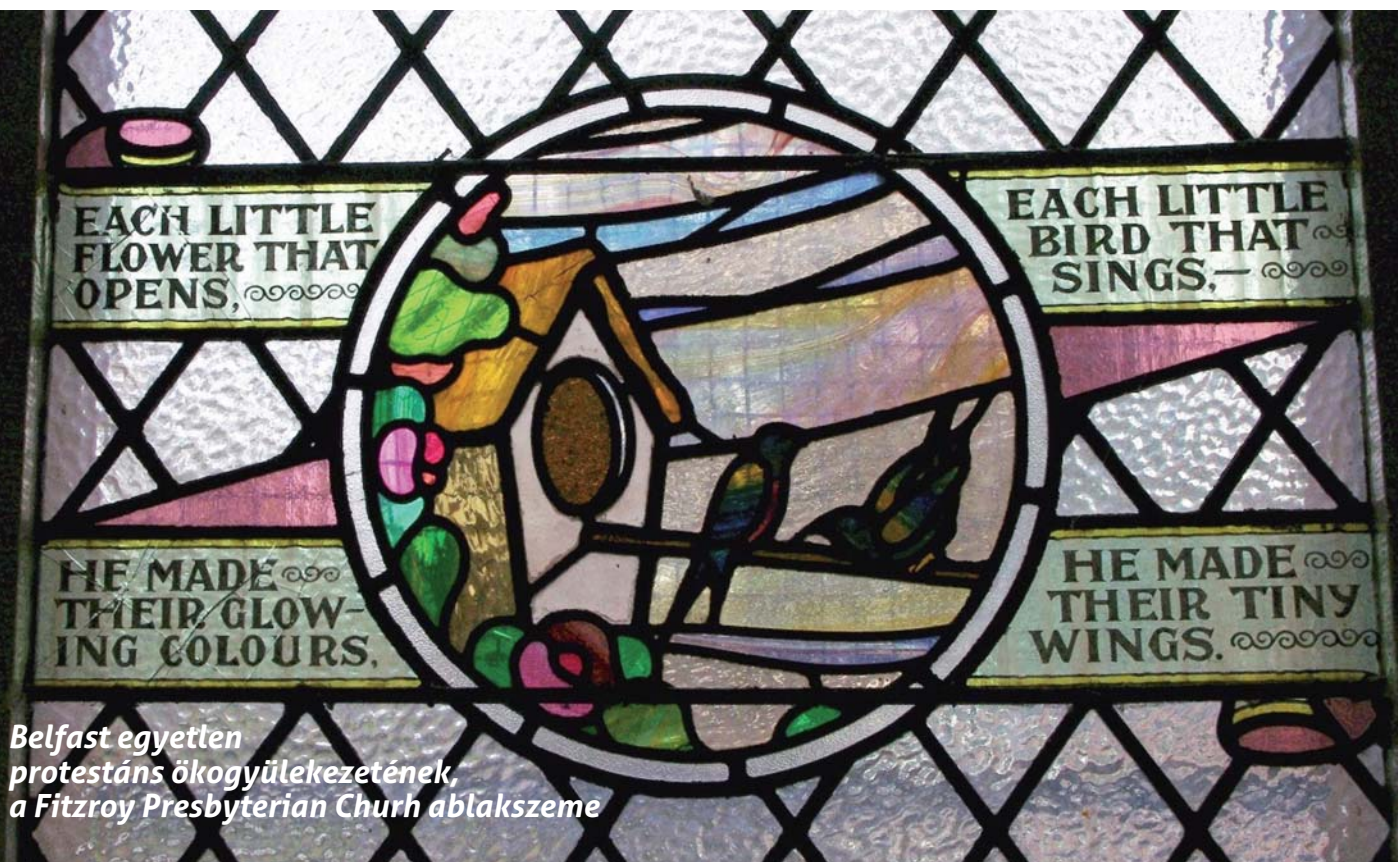

ÖKOGYÜLEKEZETEK RŐL DIÓHÉJ B A N

EGY MOZGALOM SKÓT HAJTÁSAINAK ÁTPLÁNTÁLÁSA MAGYAR FÖLD BE

A Magyarországi Református Egyház (MRE) 2012 óta ajánl stratégiát a közösségeinek, gyülekezeteinek, hogy miként viszonyuljanak a természeti környezetükhöz.

SZERZŐ ÉS FOTÓK: SZALAY LÁSZLÓ PÁL LELKIPÁSZTOR, KÖZÍRÓ,
AZ MRE ÖKOGYÜLEKEZETI TANÁCSÁNAK TAGJA

Belfast egyetlen protestáns ökögyülekezetének, a Fitzroy Presbyterian Church ablakszeme

Vajon lesz-e olyan korszak, amikor nem fura lényként tekintenek az egyházak képviselőire? Mint gyakorló lelkipásztor sokszor belefutok abba, hogy nem tudnak mit kezdeni az általam képviselt szervezettel és annak Urával. Kímérten, óvatosan, megfontoltan viselkednek, mintha nem akarnának valami illetlenséget tenni/mondani, ami számomra megütközést keltő vagy felháborító.

A rendszerváltás után néhány évvel értekeztem. Mivel az ország egyik első, az általános tanrendtől eltérő magángimnáziumába jártam, ezért a szóbeli vizsgákat megtisztelték az újságírók. Czétényi Sanyi igazgató úr néhányunkat az irodájába invitált, hogy válaszoljunk a sajtó kérdéseire. Ment minden zavartalanul, egészen addig, amíg a továbbtanulásra nem terelődött a beszélgetés. A teológia szóra mint véres rongyra rabolt rá a megyei lap újságírópalántája: „Az nem valami elavult, ősi

dolog?” Az igazgató látva az én meglepettségemet és a riporter ideológiai felkészületlenségét, közbevágott: „Egyáltalán nem, mi modernnek gondoljuk.” Valahonnan innen datálódik a tapasztalatom a vallás dolgainak esetlen megközelítésével és a természet iránti szenvedélyem megvallása. A riport után mentem be ugyanis biológiából érettségizni.

Indíték és cselekvési terv

A hit, a vallás nem a finomkodásról szól vagy a habos-babos ruhakölteményes szertartásokról. Nem a nyelv archaizálásáról és nem a letűnt idők konzerválásáról. A vallás nagyon is az élet elevenjéről szól: a születésről, a felnőtté érésekről, a párválasztásról, a családalapításról, a gyermeknevelésről, a hivatásgyakorlásról, az emberi kapcsolatokról, az elmúlásról. Aki igényli és engedi, azt a bölcsőtől a koporsóig elkíséri. Az egy-

ház nemcsak a társadalom szívével, hanem a hétköznapi élet periferiájára szorult emberekkel is foglalkozik: mint a fogvatartottakkal, a hajléktalanokkal, a szenvedélybetegekkel, a kórházi ellátásra szorulókkal, a szegényekkel, a különböző csapásokat elszenvedőkkel, és még sorolhatnánk. Ebbe a vonalba tartozik, hogy az egyházaknak van indítékuk és cselekvési tervük az ökológiai problémák orvoslására.

Bölcskei Gusztáv, az akkori zsinat elnöke 2012-ben létrehívta és felhatalmazta az ökögyülekezeti tanácsot, hogy tagjai az egyházban a zöldítő folyamatokat ösztönözzék és koordinálják. Ennek a lépésnek több síkon is megtaláljuk a mozgatórugóit, amelyek talán nem ismeretesek. Egyrészt a zsinat elnöke a legmesszebb menőig elkötelezett a teremtésvédelem iránt. A Debreceni Református Hittudományi Egyetem tanszékvezető professzoraként

Őshonos gyümölcsfák termései

szociális kérdésekkel ismertette meg a leendő lelkésznevezéket. 2000-ben elindította a Szociális Füzeteket, amelynek első két kiadványa a következő címet viselte: A teremtett világ megőrzése – A keresztyén hit és az ökológiai válság. Az ebben megjelent bevezető tanulmányban a következő érvelést fogalmazza meg:

„Úgy gondolom, hogy az ökológiai kérdésekre úgy válaszolhatunk, ha a teológia egyetlen legitim forrására, a Szentírásra támaszkodunk. Ez adhat nekünk és másoknak is útmutatást, ha megkísérlünk egyfajta ökológiai írásmagyarázatot a kontextualitás értelmében. Gyakorlatilag minden bibliai iratcsoport olvasható és magyarázható a témák kontextusában. Ez sem a keresztyén hitet, sem az igehirdetést nem szegényíti meg, ellenkezőleg!

2013-ban adott interjújában pedig azt illusztrálta, hogy ő miként építette be ezt a szemléletet az igehirdetésbe:

„Nagyon fontos, hogy az ökológia hangsúlyosan jelenjen meg a lelkészképzésben, és természetesen legyen benne az igehirdetésben is. Egyszer követtem el azt a huncutságot, hogy bejelentettem, majd a végén mondom meg, melyik alapigéről prédikáltam. Az igehirdetés a teremtett világ négy ősi alapeleméről: a földről, a levegőről, a tűzről és a vízről szolt és ennek összefoglalásáról, amikor azt mondja Jézus, hogy »én vagyok az élet kenyere«. A kenyér az az elem, amiben mind a négy elem együtt van.” (Zöldellő Egyház, 2013)

A Magyar Református Egyház leg-erősebb indoka az ökológiai kérdésekkel való foglalkozásra – amellyel, hogy a közbeszédet tagolja a krízissel való

Gyülekezeti túra a Zempléni

szembenézés – , hogy az Isten kívánalma ez, ami a Bibliában karakteresen megjelenik. Emellett nem elhanyagolhatók azok a pillanatnyi együttállások sem, mint például a skót egyházzal ápolott testvérkapcsolat vagy az, hogy az akkor épp cselekvőkész és agilis teológusokat milyen külső szemléletformáló hatások érték. Abban az időszakban erős hajlandóság mutatkozott a testvéregyházi együttműködésre a skótokkal, és a szigetországi Eco-Congregation kezdeményezés ehhez megfelelő tartalomnak bizonyult.

Az ökögyülekezeti tanácsban testvéri közösség munkálkodik együtt, amely környezetvédelmi szakemberekből és

gyakorló lelkipásztorokból áll. A kilencfős testületet Kodácsy Tamás lelkipásztor irányítja, a szervezet munkáját pedig Szűcs Boglárka koordinátor hangolja össze. A testület összetétele háromévente módosulhat, akkor kerülnek megújításra a mandátumok zsinati megbízással és az Ökogyülekezeti Mozgalom közgyűlése útján.

Ökogyülekezeti program, cím, díj

2012-ben egy pályázat kiírásával és egy konferencia meghirdetésével indult el az akkor Ökogyülekezeti programnak keresztelt teremtésvédelmi akcióterv. A pályázat ökotudatos vagy más néven a teremtésvédelem iránt elkötelezett keresztyén közösségeket keresett, amelyek példás szemléletformálást valósítanak meg saját köreikben. Illetve találkozási és továbbfejlesztési lehetőséget kínált a konferencián megjelenők-

nek. Ezt tekinthetjük az Ökogyülekezeti Mozgalom hajnalának, amikor első körben öt gyülekezet csatlakozott a felhíváshoz. Ez a szám mára harminchét gyülekezetre, közösségre bővült, amelyek vállalják és megvallják a hitéletük különböző területein, hogy óvják az Istentől kapott lakhelyüket. Erre a számra a hét év távlatából úgy kell tekinteni, hogy vannak olyan keresztyén közösségek, amelyek tesznek a bolygó állapotáért, tagjaikat buzdítják erre, de nem jelentkeztek még az Ökogyülekezeti Mozgalomba. Olyan közösségről is tudunk, ahol már szóba került a jelentkezés, de még nem tették meg a szükséges lépéseket. Valamint a tanács már utasított el jelentkezőt azzal az indokkal, hogy nem felelt meg a pályázati kiírás minden feltételének.

A mozgalom tagjai nem egyformán elkötelezettek, s maga a rendszer is biztosít kifizetést azoknak a gyülekeze-

teknek, amelyek a maximalitásra törek-szenek. Lehet jelentkezni az úgynevezett ökogyülekezeti címre, ami egy általános vállalása a közösségnek. Ezzel kifejezik azt, hogy a mindennapokban gondot fordítanak a teremtett világ védelmére. A másik út, hogy a közösség saját hároméves tervet, saját programot készít és hajt végre. Egy újszerű, a saját közösségére alkalmazott megoldással lehet elérni az ökogyülekezeti díjat. Ezt eddig csak öt keresztyén közösség tette meg hazánkban.

Vállalások a teremtésvédelem jegyében

A skót egyház példája, amelyet hazánkban alapul vettünk, tizenhárom területet nevez meg, ahol szerepet kaphat az ökogondolat. A tizenhárom terület/modul csoportokra van osztva. Így az első nagy egység elnevezése: Növekedés a hitben és a megértésben. A második modulcsoport neve: Tedd Isten házáat környezetbaráttá! Az utolsó, felülvizsgálatra szoruló kör neve pedig: Változó élet, változó közösség. Itt például az utolsó lépcsőfok a gyülekezet karbonlábnyomának csökkentése. Hazánkban az Ökogyülekezeti Mozgalom rugalmasan kezeli a közösségek vállalásait. Lelki és gyakorlati részre osztja azokat az ajánlott tevékenységeket, amelyeknek a meglétét vizsgálja. A lelki elfoglaltságok körébe tartozik az imádság a teremtett világért, a természet szépségének, változatosságának szemlélése, szabadtéri istentisztelet tartása és a teremtés hetének az évenkénti megünneplése. A gyakorlati részhez tartozik,

Magyar református fiatalok tisztogatják az Északi-tenger partját

hogyan a levelezésben e-mailt használ a gyülekezet, és ha mégis nyomtatni kell valamit, akkor az újrapapírt részesíti előnyben. A közösségi szeretetvendégségek/állófogadások/kínálozások esetében házi alapanyagokból készült ételeket/italokat szolgálnak fel. Kerülik a hosszú lebomlási idejű PET-palackok és műanyag csomagolások használatát.

A mozgalmat koordináló tanács próbál folyamatosan ajánlani olyan elfoglaltságokat, projekteket, akciókat, amelyek a közösséget még zöldebbé formálják. Ilyen például az is, hogy vegyenek részt az egyháztáji vásárokon vagy az őshonos növényfajták megőrzésében. Meg lehet említeni az ökoesteket, a konferenciákat, a standokat az egyházi és világi fesztiválokon, az országos középiskolai vetélkedőt, a fotópályázatokat, a kölcsönözhető teremtésvédelmi játékokat és az újrapoharakat. A mozgalom évről évre bővíti a köreit, mind a kijánlott, szervezett programokat, mind pedig a kapcsolati hálóját.

Nemzetközi téren is vannak eredményei az Ökogyülekezeti Mozgalomnak. Ilyen volt például az a jutalom, amelyet az első, Biblia és teremtésvédelem elnevezésű középiskolai vetélkedő győz-

tes csapata kapott. A Fasori Evangélikus Gimnázium diákjainak a fődíja egy skóciai utazás volt, amelynek során az egyházi és az állami környezetvédelem színes palettáját tekinthették át. A teremtés hete/ünnepe kezdeményezés annyira megtetszett a skót egyháznak, hogy a magyar minta alapján átvette és beépítette a saját öko programjába. Legutóbb pedig az Ökogyülekezeti Tanács által benyújtott nemzetközi pályázaton egy magyar kezdeményezés hozta el az első díjat. Megelőzve ezzel az anglikán egyház templomépületeinek energiahatékonyságát fokozó elképzelést és a skót egyház apró gyülekezeti közösségeket támogató kiadáscsökkentő intézkedéseit. A 2018-as Roman Juriga Díjat, amelyet az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat (ECEN) hirdetett meg, a magyarországi Őshonos gyümölcsfák egyházi kertekbe című pályázat nyerte el.

Felemelő látni azt, hogy kisebb-nagyobb közösségekben hogyan bontakozik ki a teremtésvédelmi gondolat. A

Téli madáretetés

Dunántúlon jó érzés a szentkirályszabadjai reformátusokat felidézni, akik egy régi, lepukkant pincét saját kezűleg, újrahasznosított anyagokból újíttak fel, hogy közösségi térként működhessen. Aztán az Alföldön ott vannak a hajdúnánási reformátusok, akik általános iskolájának tantervét átjárják az ökogyülekezeti irányelvek. Nem messze tőlük van a füzeggyarmati református közösség, ahol méhészetet hoztak létre, és ezzel viszik közelebb a hívekhez a teremtett világ csodáit. Az északi országrészben pedig Jószaft emelném ki, hogy milyen nagyszerű szakmai együttműködést valósít meg a református közösség az Aggteleki Nemzeti Parkkal. A nemzeti park elkötelezett munkatársainak, közöttük Boldogh Sándornak köszönhető, hogy több egyházközösségnek segítenek abban, hogy a templompadláson és -toronyban élő denevéreknek megfelelőbb környezetük lehessen.

A 2019-es program egy budapesti konferenciával indult, ahol újabb hat közösség csatlakozott a mozgalomhoz. Megtartottuk az idei első ökoestet, amelynek a mesterséges környezet volt a témája. Folyamatban van a szervezet integrálása a Károli Gáspár Református Egyetemre. Ennek következtében a profilunk új szegmessel bővül, és kutatóműhelyként is működünk majd. Bizalommal vagyunk az iránt, hogy az Ökogyülekezeti Mozgalom segíti a tagjait abban, hogy a Teremtő által ránk bízott természetes környezetünknek jobb sáfárai legyünk, és a világ fiai rácsodálkozhassanak, nem egyedül az imádság és a prédikáció az, amivel az egyház a világ megóvásán munkálkodik.

